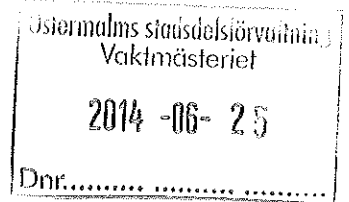

Avdelning öst
Annemor Norell
Annemor.Norell@ivo.se

Östermalms stadsdelsnämnd
Box 24156
104 51 STOCKHOLM

Ärendet

Tillsyn av nämndens ansvar för äldres bedömda behov på särskilt boende Linnégården och Östermalms stadsdelsnämnd, Stockholms stad.

Beslut

Ärendet avslutas.

Bakgrund

Inspektionen för vård och omsorg, IVO, har under 2014 fått i uppdrag att genomföra tillsyn av socialnämndernas ansvar för särskilt boende för äldre enligt socialtjänstlagen (2001:453). IVO ska granska att socialnämnderna säkerställer att den enskildes bedömda behov av stöd och hjälp tillgodoses.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 oktober 2014.

Underlag för tillsynen

- Skriftlig redogörelse från stadsdelsnämnden.
- Biståndsbeslut med utredning för fem personer boende på Linnégårdens vård- och omsorgsboende.
- Social dokumentation i genomförandet i form av genomförandeplaner och vård- och omsorgspersonalens löpande anteckningar för nämnda fem personer.
- Intervju med vård- och omsorgspersonal vid Linnégårdens vård- och omsorgsboende.
- Intervju med ordförande för sociala delegationen, stadsdelsdirektör, avdelningschef för äldreomsorgen, beställarchef, biträdande enhetschef/beställarenheten, biståndshandläggare, verksamhetschef och enhetschef för Linnégårdens vård- och omsorgsboende.

Protokoll från genomförda intervjuer har faktagranskats av stadsdelsnämnden och det särskilda boendet.

Redovisning av tillsynen

Uppgifter lämnade vid intervjuerna

Överlämnande av uppdrag och information från beslutande nämnd till den som genomför insatsen.

Vid intervju med nämnden framgår att uppdrag och verkställighet av beslut finns beskrivet i nämndens kvalitetsledningssystem. Det finns fastställda rutiner i nämndens kvalitetsledningssystem avseende samverkan mellan nämnden/myndighetsutövningen och det särskilda boendet. Verksamhetschefen för Linnégården uppger att det finns dokumenterat och beskrivet i verksamhetens inflyttningsrutiner hur mottagandet av ett uppdrag och verkställighet av ett beslut ska ske.

Av intervjun framgår att utredning och beslut om särskilt boende dokumenteras i ett IT-baserat verksamhetssystem. Efter att beslut fattats genomförs en beställning i samma system till utföraren. Av beställningen framgår beslut på särskilt boende med heldygnsomsorg och delar av den utredning som skickas till utföraren. I det IT-baserade verksamhetssystemet dokumenteras datum då beställningen skickas för verkställighet. Beställningen tas emot av sjuksköterskan på boendet som bekräftar mottagandet samt datum då beslutet verkställts, dvs. då inflyttning skett. Nämnden uppgav att de har kännedom om vilken planering som genomförs för den enskilde eftersom verksamheten skickar de upprättade genomförandeplanerna till biståndshandläggarna.

Planering och utförande av insatser

När den enskilde har flyttat in uppger vård- och omsorgspersonalen att en vårdplanering genomförs där olika yrkeskategorier deltar. På vårdplaneringen ges information om boendet och dialog förs med den enskilde och/eller företrädare. Cirka två veckor efter inflyttningen upprättas en genomförandeplan utifrån beställningen tillsammans med den enskilde. Vid intervjun uppges att det är viktigt att under den perioden ta reda på, lyssna och känna in och framförallt ge personen tid att uttrycka sig för att få en bild av den enskildes behov och önskningsar. De har även dialog med närstående och god man.

Vård- och omsorgspersonalen uppger att det finns en helhetssyn på behoven under hela dygnet i genomförandeplanen, dock framgår det att beskrivningen av insatser har fokus på mer praktisk karaktär. Individuella mål beskrivs i genomförandeplanen. Planen beskriver vilka insatser den enskilde har behov av, när och hur dessa insatser ska genomföras under hela dygnet. Vård- och omsorgspersonalen läser och använder genomförandeplanerna i sitt dagliga arbete. De har även en rapportpärm

med aktuella händelser, som ett komplement till genomförandeplanerna.

Den intervjuade vård- och omsorgspersonalen uppger att de har tid att genomföra de insatser som planerats. Det framgår att insatserna alltid anpassas individuellt för den enskilde. Om de planerade insatserna inte genomförs skrivs en avvikelse som dokumenteras i den enskildes journalanteckningar. Enligt vård- och omsorgspersonalen bokas vikarier in vid behov.

Uppföljning

Nämnden har i avtalet med entreprenören säkerställt möjligheten att kontrollera och följa upp verksamheten.

Genomförandeplanerna ska vara klara inom 15 dagar från det att den enskilde flyttat in på boendet. Biståndshandläggarna ska genom att granska genomförandeplanerna se om bedömda behov av hjälp och stöd i utredningen kommer fram i den planering som sker för den enskilde. Inom tre månader har biståndshandläggarna en uppföljande kontakt med den enskilde för att försäkra sig om att de planerade insatserna i genomförandeplanen utförs och att den enskildes behov är tillgodosedda och att insatserna är av god kvalitet.

Det genomförs en fördjupad årlig avtalsuppföljning för att se hur omsorgen och insatserna för den enskilde genomförs enligt avtalet på Linnégården. Stockholms stad har centralt tagit fram en mall som ska användas av biståndshandläggarna vid uppföljning av de enskildas bedömda behov av hjälp och stöd. Nämnden har fastställt rutiner för uppföljning av den enskildes insatser. Det finns inom nämnden ett speciellt uppföljningsteam som ska genomföra uppföljning av den enskildes behov av insatser minst en gång per år eller vid behov. Uppföljning av den enskildes behov av insatser dokumenteras i den enskildes journal i nämndens IT-baserade verksamhetssystem. Resultatet sammanställs och presenteras för socialnämnden.

Den årliga avtalsuppföljningen/verksamhetsuppföljningen är omfattande och innefattar intervjuer av chefer och olika personalkategorier såsom sjuksköterska, rehab- och omsorgspersonal, fokusgrupper, observationer av exempelvis måltidssituationen. Anmälda och oanmälda verksamhetsbesök genomförs vid olika tidpunkter på dygnet. Uppföljningen innefattar dokumentationsgranskning av rutiner, protokoll och efter medgivande från den enskilde, även sociala journaler. Det sammantagna resultatet från biståndsenhetens individuppföljning samt resultat från Stockholms stads senaste brukarundersökning ligger till grund för uppföljningen.

Till nämnden skickas avvikelser från avtalad bemanning. Som exempel nämns att nämnden håller sig informerad om faktorer som kan påverka genomförandet av planerade insatser för den enskilde genom att "bemanningsdagblad" skickas till nämnden varje månad. Både nämnden och verksamheten uttrycker att det finns en god dialog dem emellan. Det genomförs kontinuerliga samverkansmöten med entreprenören under året. Nämnden uppgav att de även har utfört egenkontroll bland annat om den enskilde haft utevistele samt stickprovskontroller med olika fokus under året. Brukarundersökningar genomförs regelbundet av staden och entreprenören.

Förändrade behov kan föranleda nämnden att fatta ett nytt beslut. Detta sker enligt biståndshandläggarna om den enskilde är i behov av att flytta till ett annat särskilt boende med annan inriktning, t.ex. att den enskilde får behov av att flytta till ett demensboende. Kännedom om dessa förändringar får biståndshandläggaren från bland annat anhöriga eller från boendet.

Uppföljning av insatser för den enskilde genomförs i verksamheten av kontaktpersonen och sjuksköterskan tillsammans med den enskilde eller företrädare. Uppföljningen genomförs en gång per år eller vid förändrade behov. Om den enskilde får ett förändrat behov revideras genomförandeplanen. Återkoppling på genomförandeplanen ges till biståndshandläggaren via det IT-baserade verksamhetssystemet.

Verksamhetschefen för Linnégården uppgav att de bemannade utifrån behov som framkom i den enskildes dokumentation. Ett kvalitetsråd finns i verksamheten med representanter från alla avdelningar. Kvalitetsrådet träffas regelbundet där man tar upp olika avvikelser i verksamheten, som sedan följs upp och utvärderas. Vidare uppgav verksamhetschefen att Ersta Diakoni utför egenkontroll fyra gånger per år i verksamheten. En kvalitetsrapport från avtalsuppföljningen delges och godkänns av nämnden en gång per år.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:12) om ansvaret för personer med demenssjukdom och bemanning i särskilda boenden

Nämnden känner till den beslutade föreskriften och dess innebörd. Nämnden beskriver att fler biståndshandläggare kommer att behövas och även ett förändrat arbetssätt. De uppger att staden har en arbetsgrupp men som för närvarande är vilande.

Dokumentationsgranskning

Biståndsutredning och biståndsbeslut

Av de fem granskade akterna framgår utredning och beslut om särskilt boende, men inget särskilt beslut som utvisar vilka insatser som ska ges. En beställning överlämnas till utföraren när beslutet ska verkställas. Av beställningen framgår delar av utredningen med fasta rubriker där den enskildes behov beskrivs. Av den enskildes behov framgår fysiska, sociala och psykiska behov.

Social dokumentation under genomförandet

Av de fem granskade akterna framgår att det finns en genomförandeplan som beskriver insatserna för den enskilde. Genomförandeplanerna utgår från en beställning som innehåller delar av utredningen. Av tre planer framgår att den enskilde eller företrädare har varit delaktig i upprättande av genomförandeplanen. I två av akterna finns det dokumenterat att den enskilde eller företrädare inte har kunnat delta i upprättande av genomförandeplanen. Av fem genomförandeplaner framkommer att den enskilde eller företrädare har godkänt genomförandeplanen. När och hur insatserna ska genomföras framgår av alla genomförandeplaner och målet med insatserna. Det framgår vidare att alla genomförandeplaner har eller ska följas upp.

Nämndens skriftliga redogörelse

I nämndens skriftliga redogörelse anges förutom det som anges tidigare följande. Systematisk verksamhetsuppföljning är en del av nämndens arbete för att säkra att beställda insatser genomförs och håller utlovad kvalitet. Alla verksamheter oavsett driftsform som är belägna inom nämndens område följs upp årligen. För de enheter, liksom Linnegårdens vård- och omsorgsboende, som drivs enligt entreprenadavtal genomförs en fördjupad årlig avtalsuppföljning med utgångspunkt hur omsorgen och insatserna för den enskilde genomförs enligt avtalet.

Individuppföljningen görs vid behov men minst en gång per år. Uppföljningen noteras i den enskildes journal. För att få en samlad bild av respektive boende sammanställs även svaren, utan personuppgifter, och biläggs verksamhetsuppföljningen som redovisas till stadsdelsnämnden.

Skälen för beslutet

Tillämpliga bestämmelser m.m.

- 3 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453) SoL.

- 4 kap. 2 och 5 §§ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.
- JO beslut 6 april 2000, dnr 699/1999
- JO beslut 23 december 2003, dnr 252-2002

Bedömning

Beslut om biståndsinsatser

Inspektionen för vård och omsorg har vid tillfället för inspektionen och i den granskade dokumentationen funnit att nämnden inte fattar några särskilda biståndsbeslut om vilka hemtjänstinsatser den enskilde ska ges vid det särskilda boendet. Dessa insatser fastställs istället efter att den enskilde flyttat in på boendet genom att personal på det särskilda boendet upprättar en genomförandeplan tillsammans med den enskilde/företrädare. Som grund till planens upprättande används biståndshandläggarens beställning som innehåller delar av utredningen.

Det ligger i sakens natur att den äldres behov av service och omsorg varierar över tid bland annat beroende på dennes hälsotillstånd, vilket medför att verksamheten måste ha en flexibilitet avseende de insatser som ges på boendet. Samtidigt föreligger en viss risk för den enskildes rättssäkerhet då detta förfarande kan medföra att andra omständigheter än den enskildes behov avgör vilka insatser som ges. Detta kan till exempel vara bemanning, schemaläggning med mera. Då inget beslut finns om hemtjänstinsatser saknar den enskilde en möjlighet att få eventuella önskemål om hjälp på boendet prövat av högre instans.

Det finns inget i socialtjänstlagen som fastställer hur detaljerat ett beslut om biståndsinsatser ska vara. JO har i beslut (6 april 2000, dnr 699/1999 och 23 december 2003, dnr 252-2002) uttalat sig om utformning av beslut, där framgår att beslut ska vara tydliga, innehålla vad den enskilde har ansökt om och om beslutet helt eller delvis gått den enskilde emot samt vad beslutet innebär i praktiken. Dessa uttalanden kan tjäna som vägledning.

I sammanhanget vill IVO uppmärksamma nämnden på att Socialstyrelsens beslutade föreskrifter och allmänna råd (2012:12) om ansvaret för personer med demenssjukdom och bemanning vid särskilda boenden träder ikraft den 31 mars 2015. Av dessa följer att särskilda beslut om hemtjänstinsatser ska fattas av nämnden för personer med demenssjukdom som bor på särskilt boende.

Uppföljning

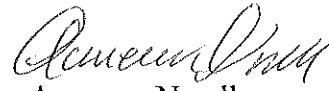
IVO bedömer att uppföljning av den enskildes behov sker systematiskt av nämnden. Individ och verksamhetsuppföljning sammanställs i en rapport till nämnden en gång per år.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Birgit Rengren Borgersen. I den slutliga handläggningen har Ann Bergman deltagit. Inspektören Annemor Norell har varit föredragande.

För Inspektionen för vård och omsorg

Birgit Rengren Borgersen

Annemor Norell

Kopia till: Ersta Diakoni AB och Linnégårdens vård- och omsorgsboende.